

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

28 september 1998

VERKLARING VAN DE VLAAMSE REGERING

**betreffende de algemeen maatschappelijke situatie
en betreffende de krachtlijnen van de begroting 1999**

1. Inleiding

Mijnheer de voorzitter,

Dames en heren volksvertegenwoordigers,

Precies twee weken geleden keerde de natuur zich tegen ons. Duizenden gezinnen werden getroffen in wat ons zo dierbaar is : de eigen woning, het eigen bedrijf. We zijn echter geen helpende handen te kort gekomen : de hulpdiensten en talloze vrijwilligers hebben zich dag en nacht uitgesloofd om het tij te keren en de slachtoffers te voorzien van het meest elementaire comfort. Ontroerend waren de beelden van mensen die hun burens hielpen kuisen, terwijl hun huis nog onder water stond. De voorbije veertien dagen is metterdaad bewezen hoe hecht onze samenleving kan zijn, hoeveel rechtstreekse solidariteit mensen voor elkaar kunnen opbrengen. Laat ons ondertussen als regering en parlement hulde brengen aan hen voor zoveel dienstbaarheid, inzet en volharding. Laat ons straks ook ons beleid bijsturen of versterken, wanneer alle oorzaken van deze ramp bekend zijn en we weten of en hoe we een herhaling kunnen vermijden.

We brengen ook hulde aan Luc Van den Bossche. Jarenlang hebben we met hem mogen samenwerken in een open en vriendschappelijke verhouding. Hij heeft in opeenvolgende Vlaamse regeringen een belangrijke bijdrage geleverd aan de uitbouw van de deelstaat Vlaanderen. Luc Van den Bossche lag aan de basis van een grondige hervorming van het onderwijs waarbij kwaliteitsverhoging als voornaamste doelstelling voorop stond. Ook in de uitbouw van de Vlaamse overheidsadministratie speelde hij een cruciale rol : onder zijn impuls verbeterde de dienstverlening aan de bevolking, kregen de ambtenaren méér verantwoordelijkheid en werden nieuwe managementmethodes geïntroduceerd. We zijn ervan overtuigd dat Luc Van den Bossche over alle kwaliteiten beschikt om ook zijn nieuwe opdracht succesvol te volbrengen. Ik wens hem – namens de Vlaamse regering en ook in persoonlijke naam – het allerbeste toe.

Het vertrek van Luc Van den Bossche heeft een herschikking binnen de Vlaamse regering tot gevolg. We verwelkomen Steve Stevaert, die minister vice-president en Vlaams minister van Openbare Werken, Vervoer en Ruimtelijke Ordening wordt. Ik ben ervan overtuigd dat collega Stevaert een energieke en creatieve bijdrage zal leveren tot de verdere uitvoering van ons regeerprogramma, in continuïteit met het gevoerde beleid van de voorbije jaren.

Collega Eddy Baldewijns wordt Vlaams minister van Onderwijs en Ambtenarenzaken. Zijn uitgebreide kennis van het onderwijsveld maakt hem tot de geknpte man om het werk van zijn voorganger in dit beleidsdomein af te maken. We rekenen ook op hem voor de verdere modernisering van de Vlaamse overheid.

De bevolking mag en moet duidelijk weten wie de Vlaamse overheid is, waarvoor ze staat, wat ze wil bereiken.

Zo mag geweten zijn waarom dit parlement en deze regering pleiten voor een verdere staatshervorming en wat voor ons de krachtlijnen van deze volgende hervormingsfase moeten zijn. Iedereen mag en moet weten dat de Vlamingen én de Walen beter zijn geworden van de autonomie die vroeger verworven is. Dankzij die autonomie kunnen we een beleid voeren dat op maat gesneden is, dat een méér passend antwoord kan bieden op specifieke noden en behoeften, dat kan inspelen op specifieke gewoontes en gebruiken.

Iedereen mag en moet weten dat lucht-, water- en bodemverontreiniging worden teruggedrongen omdat we zelf een aangepast milieubeleid kunnen voeren. Iedereen mag en moet weten dat we onze wegen, kanalen en havens kunnen vernieuwen en onderhouden omdat we zelf onze infrastructuurprogramma's opzetten. Iedereen mag en moet weten dat we de kwaliteit en de toegankelijkheid van ons onderwijs kunnen waarborgen omdat we zelf onze prioriteiten leggen in de organisatie van dat onderwijs.

Deze boodschap is niet alleen bij vele buitenstaanders, maar ook bij een groot deel van de Vlamingen nog niet overgekomen. De tevredenheid over de dienstverlening van Vlaamse administraties en openbare instellingen is vrij groot, maar de geleverde dienst wordt zelden als Vlaamse dienst herkend en erkend.

We moeten werken aan een doeltreffende communicatie rond de grote beleidsopties die vaak door een zeer ruime meerderheid van dit parlement worden gedragen. We moeten ons ook als een herkenbare overheid opstellen.

Een consequente toepassing van de geactualiseerde huisstijl door administraties en instellingen zal de zichtbaarheid van de Vlaamse overheid al gevoelig verhogen. Ook de investeringen in stijlvolle en herkenbare huisvesting voor onze ambtenaren in Brussel en in de provincies geven de Vlaamse overheid een gezicht.

Een volgende stap zal de organisatie van een Vlaanderendag zijn in februari '99. Alle Vlamingen worden dan uitgenodigd voor een kijkje achter de schermen van de Vlaamse overheid in al haar geleidingen. Uiteraard wensen we ook het Vlaams Parlement bij dit initiatief te betrekken. We zijn ervan overtuigd dat zo'n rechtstreeks contact, in een informele sfeer, buiten de context van de individuele dossierbehandeling, bij kan dragen tot een hechtere band tussen bevolking en overheid, belangstelling kan opwekken voor de publieke zaak, mensen kan motiveren om actief te participeren in de besluitvorming en enthousiast mee te werken aan de beleidsuitvoering.

De Vlaanderendag zal ook de Vlaamse ambtenaren voor het voetlicht brengen. Tenslotte zijn het de personeelsleden van onze administraties en instelling die door plichtsbesef en klantvriendelijkheid de kwaliteit van de Vlaamse overheid bepalen. We willen onze ambtenaren daarvoor uitdrukkelijk bedanken.

2. Gezondheidsbulletin van de Vlaamse samenleving

Vlaanderen doet het onder meer op sociaal-economisch vlak al enige tijd uitstekend. Tot voor kort bleven de Vlamingen erg sceptisch tegenover de positieve berichten. Begrijpelijk natuurlijk, want onze inschatting van de toestand en de toekomst wordt altijd meer beïnvloed door de spectaculaire sluiting van één groot bedrijf dan door de snelle groei van vele, innovatieve KMO's.

Steeds meer mensen ervaren een verbetering van hun arbeidssituatie. Dat bleek nog uit een recente enquête onder 1500 Vlamingen. Werkzoekenden en studerende jongeren zijn opvallend minder bevreesd om geen werk te vinden. Het vertrouwen haalt de bovenhand op het pessimisme.

In een open economie is de verwevenheid met het buitenland erg groot. Vlaanderen geniet mee van de gunstige wind die door heel Europa waait. De voorbije jaren kenden we een aanhoudende groei en de jongste vooruitzichten blijven positief. De versteviging van de economie is merkbaar op vele terreinen. Denk maar aan de opvallende beursintroducties van jonge ondernemingen. Terwijl de groei aanvankelijk vooral door de uitvoer en door aantrekkende bedrijfsinvesteringen werd gedreven, scoort de binnenlandse vraag nu ook sterk, een duidelijk teken van het vernieuwde vertrouwen. Daardoor blijven de oversijpelingeffecten

van buitenlandse crises beperkt. Globaal genomen doet de export het thans goed met een toename van ruim 6% op jaarbasis. Alles wijst erop dat Vlaanderen een periode van hoogconjunctuur meemaakt.

De gunstige economische groei straalt af op onze arbeidsmarkt : een gezonde economie is de basis voor een degelijk werkgelegenheidsbeleid. Werkgelegenheid blijft op zijn beurt een bekommernis van ons allemaal, omdat het de basis is van onze welvaart en van ons welzijn. Onze inspanningen om bestaande werkgelegenheid duurzaam te verankeren en om arbeidscreatie aan te moedigen, werpen in het huidige economisch klimaat volop vruchten af.

De arbeidsmarkt blijft natuurlijk voortdurend in beweging, maar tegenover elke job die verdwijnt, staat méér dan één nieuw gecreëerde arbeidsplaats, zodat de eindbalans positief blijft. Uiteraard komt elke sluiting of herstructurering van een bedrijf hard aan, in de eerste plaats voor de mensen die er rechtstreeks bij betrokken zijn. Gelukkig kunnen velen elders terecht. Het verhaal van Renault is in dat verband sprekend. Twee jaar na de feiten zal bijna iedereen opnieuw aan de slag zijn. Onze economie heeft nog steeds voldoende slagkracht om die mensen op te vangen en andere werkgelegenheidskansen aan te bieden. Wij hadden een hoge graad van jobvernietiging, maar kenden een nog hogere graad van banencreatie. In een tijdspanne van 10 jaar is de werkgelegenheid aangegroeid met 230.000 jobs : vandaag hebben 10% meer Vlamingen een job dan een decennium geleden. Dit is een langetermijntrend die zich – mits een verstandig beleid – zal doorzetten.

Maar er is niet alleen de stijgende werkgelegenheid. Sedert 1995 registreren we een systematische daling van de werkloosheid. Die daling zet zich verder, ook bij de traditionele risicogroepen, zoals de langdurige en de jeugdwerklozen. Het wordt hoe langer hoe moeilijker om vacatures in te vullen, zeker in de knelpuntberoepen. De doelstelling van het regeerakkoord : halvering van de werkloosheid op middellange termijn ligt binnen bereik. In Europees verband zit Vlaanderen in het koppeloton met één van de laagste werkloosheidsgraden : 5.3% van de beroepsbevolking zit zonder werk, terwijl het Europese gemiddelde rond de 10% schommelt.

De klemtoon op de arbeidsmarkt verschuift van materiële productie naar sterk gediversifieerde diensten. Steeds meer mensen vinden een vaste werkstek in de dienstensector en nieuwe activitei-

ten krijgen volop kansen. De arbeidsmarkt oriënteert zich naar vernieuwende, snelgroeiende sectoren, zoals de telecom, informatietechnologie, machinebouw, maar ook naar de social profitsector, naar gezins- en bejaardenhulp. Qua tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren staat Vlaanderen derde in de internationale ranglijsten. Dat schept werkgelegenheidsperspectieven voor de toekomst, al blijft de situatie van laaggeschoolde, langdurig werklozen ons zorgen baren.

3. Voortgangsrapport 10-puntenprogramma

In de vorige septemberverklaring hebben we aangegeven welk beleidsprogramma de regering nog in deze regeerperiode wilde uitvoeren. Ik overloop met u even de tien punten die we toen vooropschoven. Wat hebben we reeds verwezenlijkt? Wat moet er nog gebeuren in de laatste etappe van de legislatuur?

1. *Bevorderen van nieuwe werkgelegenheid en economische welvaart*

De Vlaamse regering heeft in 1998 volop initiatieven genomen om innovatie en ondernemerschap te bevorderen. Om innovatie efficiënt aan te moedigen heeft ze de budgettaire inhaalbeweging voor O&O verdergezet. De meest opvallende projecten zijn een sensibiliseringscampagne voor innovatie en wetenschappelijk onderzoek, de forse uitbreiding van het aantal onderzoekers in universiteiten, hogescholen en bedrijven alsmede de oprichting van economisch-technologische netwerken. De Vlaamse regering heeft ook de permanente vorming – een noodzakelijke voorwaarde voor succesvolle innovatie – versterkt, door steun te geven aan innovatieopleidingen. Ze heeft ook een aangepast wettelijk kader voor innovatie uitgetekend en aan de Europese Commissie genotifieerd. Enkele krachtige initiatieven ondersteunen het ondernemerschap, via een verlichting van de arbeidskosten en het programma "durven ondernemen" voor jonge universitairers.

De in gang gezette projecten inzake innovatie en ondernemerschap worden in de rest van deze legislatuur volledig uitgevoerd. De sensibilisering voor innovatie wordt verdiept en gericht op specifieke doelgroepen, zoals in de social-profitsector. In die sector worden trouwens – onder meer ten gevolge van het Vlaams akkoord voor de social profit – meer dan 4.000 nieuwe arbeidsplaatsen gecreëerd.

Om 18-jarige ongekwalficeerde leerlingen de

mogelijkheid te bieden om later de draad van hun opleiding weer op te nemen, werd het project rond de invoering van modules voor een aantal beroepsopleidingen van het beroeps- en technisch onderwijs en het volwassenenonderwijs opgestart.

Na uitvoerig beraad met de sociale partners vrijdag j.l. heeft de regering de krachtlijnen vastgelegd voor de verderzetting van de arbeidskostenverlagende maatregel en de oriëntatie ervan op vorming: Vlaminov werd Vlamivorm. Op die manier wil de Vlaamse regering een bijdrage leveren tot de noodzakelijke inhaaloperatie inzake bedrijfsopleidingen.

De expansiewetgeving blijft binnen onze huidige bevoegdheden een belangrijke Vlaamse hefboom voor het economisch vernieuwingsbeleid en een gewaardeerd middel voor de Dienst Investeren in Vlaanderen om investeringen aan te trekken. We zullen de expansiewetgeving moderniseren om in te spelen op actuele problematieken, zoals het toeleveringsbeleid, het stimuleren van starters en duurzame tewerkstellingscreatie.

2. *Tewerkstelling risicogroepen*

De algemene scherpe daling van de werkloosheid mag niet verhullen dat sommige groepen op de arbeidsmarkt nog steeds bijzonder grote risico's lopen, en dat niet elke subregio in de deelstaat even voorspoedig evolueert. De langdurige werkloosheid en de werkloosheid onder laaggeschoolden blijft voor ons een wezenlijke zorg. De Vlaamse regering heeft in overleg met de Vlaamse sociale partners een originele aanpak neergezet van de Europese richtsnoeren voor werkgelegenheid. Wij formuleerden concrete doelstellingen en acties per Europees richtsnoer. Voor de uitvoering van deze acties is een budget beschikbaar van een half miljard frank in 1998, één en een kwart miljard in 1999 en anderhalf miljard in 2000. Daardoor wordt de weg geëffend om binnen vijf jaar de Europese doelstelling van 20% werklozen in opleiding of werkervaring te realiseren.

Alle projecten die wij een jaar geleden hebben aangekondigd, zijn uitgevoerd of in gang gezet. Door extra financiële middelen en nieuwe projecten wordt de arbeidsinzetbaarheid van werkzoekenden bevorderd. Ik verwijs in het bijzonder naar de aanpak van de knelpuntvacatures door meer opleiding – ook in de social-profitsector – en naar de nieuwe formule van werkervaring in de privé-sector.

Een aantal maatregelen waarvoor nu reeds de budgetten zijn uitgetrokken en de lijnen zijn uitgezet, zullen we nog verder uitvoeren : bijv. inzake de vlotte overgang tussen schoolbank en werkplaats, en inzake bijkomende ondernemersopleiding en specifieke positieve acties voor vrouwen, alsook voor migranten en andersvaliden. Van kapitaal belang is dat de federale regering en de federale sociale partners de staatshervorming eerbiedigen en de nodige federale loyauteit tonen om hun afspraken af te stemmen op de aanpak die Vlaanderen geeft aan vorming en opleiding.

3. Hervorming secundair onderwijs

Toen we in onze vorige septemberverklaring aankondigden dat we nog deze regeerperiode het secundair onderwijs wilden hervormen, verdachten velen ons van overmoed. Ik ben blij dat regering en parlement toch hebben doorgezet en – na intense onderhandelingen – erin geslaagd zijn om tot een regeling te komen die door een ruime meerderheid in dit parlement wordt gedragen, die waarborgen biedt voor kwaliteit en betaalbaarheid van het onderwijs, en die billijk en evenwichtig is voor de netten, de scholen en hun personeel. Daarnaast realiseerden wij het Bijzonder Decreet over het Gemeenschapsonderwijs via een schoolvoorbeeld van samenwerking tussen verschillende politieke partijen.

4. Zorgverzekering

Zoals we vorig jaar hebben aangekondigd, hebben we zorgvuldig onderzocht hoe we de ouderen- en thuiszorg betaalbaar kunnen houden, ook wanneer er straks relatief veel meer zorgbehoevenden zullen zijn. Het tweesporenbeleid dat we thans vooropstellen, is reeds duidelijk aanwezig in de begroting 1999. Vooreerst investeren we volop in de versterking van het aanbod in de thuiszorg. We financieren ook een vermindering van de persoonlijke bijdragen van intensieve en langdurige gebruikers van gezins- en bejaardenhulp. Globaal hebben we voor deze maatregelen méér dan 800 miljoen frank vrijgemaakt in de begroting 1999. Maar tegelijk willen we een spaarpot spijzen om financieringsproblemen te vermijden die vanaf 2010 zullen voortvloeien uit de veroudering van de bevolking. Voor 1999 is een eerste inleg in die spaarpot van 4 miljard frank voorzien.

5. Ruimtelijk beleid

Dit jaar is verder werk gemaakt van de uitwerking van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in een ontwerp van decreet op de ruimtelijke ordening. Tot de nieuwe planfiguren en planprocedures daadwerkelijk van kracht worden, blijft de huidige regelgeving van kracht en kunnen de plannen van aanleg ook gewijzigd worden. Om op korte termijn een oplossing te bieden aan specifieke, dringende en verantwoorde plaatselijke noden, wordt het instrument van de sectorale BPA's verfijnd, uiteraard met het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen als afwegingskader. Een correct handhavingsbeleid wordt verdergezet.

Wij voeren ook een kernversterkend handelsbeleid. De Mercurius-actie was een investeringsstimulus ten gunste van de handelscentra. In de toekomst zal vooral aandacht uitgaan naar een opbouw van het centrummanagement in de Vlaamse steden.

6. Informatie- en communicatietechnologie

Deze zomer ging het PC/KD-project van start met extra subsidies voor scholen voor de aankoop van hard- en software en voor opleiding. Gedurende de volgende jaren zullen de scholen PC/KD-subsidies blijven ontvangen tot zij allen over een basisinfrastructuur beschikken. Het is de bedoeling dat tegen 2002 de drie hoogste jaren van het basisonderwijs en iedere middelbare schoolklas minstens over 1 computer per 10 leerlingen beschikken.

7. Brussel

Wij vinden het essentieel dat de Vlamingen in het tweetalig gebied hun volwaardige plaats innemen. Hierbij zal onder meer het consequent gebruik van de Nederlandse taal worden gepromoot en de tweetaligheid in de bicommunautaire instellingen worden ondersteund. De Vlaamse Gemeenschap zal zich herkenbaar profileren in haar hoofdstad en streven naar samenwerking onder meer met de gemeenten en OCMW's, en met al wie in onze hoofdstad woont. Wij maken van onze overheidsgebouwen duidelijke herkenningspunten in deze stad, met de Ferraris, Conscience en Errera als recentste aanwinsten. Wij willen openhartig communiceren met iedereen in Brussel onder meer via een meertalige stadskrant en ondertiteling voor de programma's van de regionale tv-zender. Wij wen-

sen tevens een goed onthaalbeleid naar alle nieuwkomers. Er zal verder uitvoering gegeven worden aan het beleidsplan Brussel van maart 1997, met bijzondere aandacht voor de talrijke culturele initiatieven en de nog aanwezige blinde vlekken in het welzijnsbeleid.

In overleg met de Vlaamse Gemeenschapscommissie zullen we de middelen voor het basisonderwijs bundelen. En aan het secundair onderwijs worden extra lesuren toegekend. Dat alles zal in de hoofdstad dezelfde onderwijskwaliteit waarborgen als elders in Vlaanderen.

8. *Vlaamse Rand*

De vzw De Rand heeft de culturele centra van de Vlaamse Gemeenschap omgevormd tot gemeenschapscentra. Zij zorgen voor een betere ondersteuning van de Vlamingen in de faciliteitengemeenten en in de aanpalende gemeenten. Zij zetten zich ook in om anderstaligen vertrouwd te maken met de Vlaamse gemeenschap. Ons beleid beperkt zich inderdaad niet tot de correcte toepassing van de taalwetgeving, maar bevordert ook de integratie van anderstaligen. Zo werd er een Welkom-in-Vlaanderen-gids uitgegeven waarbij buitenlanders die in Vlaams-Brabant komen wonen, wegwijs worden gemaakt. In hetzelfde perspectief participeren we ook aan de publicatie van de meertalige knipselkrant Focus op Vlaanderen. De basisscholen in de rand- en taalgemeenten die geconfronteerd worden met vele anderstaligen, kunnen extra ondersteuning krijgen.

9. *Fiscale en administratieve autonomie*

De Vlaamse overheid int nu zelf haar gewestbelastingen en wenst dat op een klantvriendelijke manier te doen. De eigen inning van het kijk- en luistergeld werd gekoppeld aan een anti-fraudecampagne, met succes : want er werd ruim 300 miljoen frank meer ontvangen dan voorzien. Bij de inning van de Onroerende Voorheffing worden vrijstellingen nu automatisch toegekend. Met het Vlaams Selectiecentrum voor Overheidspersoneel zetten we opnieuw een belangrijke stap in de modernisering van het personeelsbeleid van de Vlaamse overheid en van de provinciale en lokale besturen in Vlaanderen.

10. *Europees en internationaal netwerk*

Formele en informele internationale contacten, overleg en samenwerking zijn voor de verdere ont-

wikkeling van Vlaanderen en voor de toekomst van de Vlamingen even belangrijk als voor onze partnerlanden en -regio's. Ons internationaal netwerk brengt ons op het spoor van potentiële buitenlandse investeerders en klanten, het maakt een vlot contact met hen mogelijk, het ruimt administratieve en andere obstakels op.

De komende maanden gaat veel aandacht naar het overleg en de samenwerking met Nederland op het vlak van verkeer en cultuur. Voorts zal er ook werk worden gemaakt van een cultureel verdrag met Frankrijk, samenwerking met Palestina en een algemeen samenwerkingsverdrag met Oekraïne. Bij dit parlement zal het samenwerkingsverband met Slovenië ter goedkeuring worden ingediend. De focus in de Europese werkzaamheden ligt op de besprekingen in de Raad van ministers van Agenda 2000 en op de parlementaire behandeling van het Verdrag van Amsterdam. Er zullen gemeenschapsattachés worden aangesteld voor Zuidelijk Afrika, in Berlijn en in Parijs.

Vlaanderen neemt ook op actieve wijze deel aan het onderwijsbeleid van de Europese Unie. De bilaterale onderwijssamenwerking wordt toegepast op de buurlanden – in de eerste plaats Nederland en de aangrenzende Duitse regio's ; onder meer voor Zuid-Afrika worden in 1999 extra middelen voorzien. Met Coprogram zal op een gestructureerde manier worden samengewerkt op het vlak van ontwikkelingseducatie.

4. **Kerncijfers van de begroting 1999**

De begroting 1998 was een historische begroting. Voor het eerst werd een begroting in evenwicht ingediend. De vooropgestelde doelstelling zal gehaald worden. Voor 1999 zet de Vlaamse regering haar orthodox begrotingsbeleid verder, maar ze plukt ook reeds de vruchten van de geleverde inspanningen.

De Vlaamse begroting wordt getoetst aan twee begrotingsnormen : de norm van de Hoge Raad voor Financiën en de meesternorm. Sinds 1996 boekt Vlaanderen een begrotingsoverschot ten opzichte van de HRF-norm en dus t.o.v. de engagementen die de Vlaamse regering aanging in het raam van het Europese convergentieplan.

De meesternorm die vanaf 1993 de beleidskredieten normeert, wordt geactualiseerd. Wij zorgen ervoor dat de komende 17 jaar een stabiele groei van de uitgaven mogelijk blijft. Tegelijk worden

alle risico's voor een ontsporing van de Vlaamse begroting vermeden en zal de Vlaamse overheidsschuld verder dalen.

De Belgische economie zal in 1998 met ongeveer 2,75% groeien. Dit stemt overeen met de verwachtingen van de begrotingscontrole 1998. De inflatie blijft laag, de bedrijfsinvesteringen blijven groeien aan een stevig ritme en het consumentenvertrouwen is terug op een normaal peil beland. Voor 1999 wordt een groei vooropgesteld van 2,5%, maar in Vlaanderen zal de groei ongetwijfeld sterker zijn.

Op basis van die vooruitzichten raamt de Vlaamse regering de inkomsten op 604,7 miljard frank. De uitgaven worden begroot op 594,8 miljard frank, wat een belangrijk begrotingsoverschot creëert. Dankzij het consequent volhouden van de eigen Vlaamse begrotingsnorm, de meesternorm, ontstaan thans extra beleidsmogelijkheden. De aanwending ervan voor 1999 zal ik hierna toelichten ; ze zal de bevolking ten goede komen.

De Vlaamse regering blijft – zoals afgesproken met de sociale partners – voorrang geven aan werkgelegenheid. De begroting 1999 voorziet voor een bedrag van 6,5 miljard frank aan zogenaamde VESOC-middelen. Daarbovenop is nog eens 1 mia frank begroot voor de bijkomende initiatieven in de social-profitsector. Hiermee komen we tegemoet aan groeiende noden in de gehandicaptenzorg, ouderen- en thuiszorg, kinderopvang en algemeen welzijnswerk. Ten slotte wordt in het kader van de Europese richtsnoeren voor werkgelegenheid 1,25 miljard frank extra voorzien voor vorming.

De afspraak om het Sociaal Impulsfonds jaarlijks met 1 miljard frank te doen aangroeien en de kredieten voor wetenschapsbeleid met 2 miljard frank, wordt in 1999 opnieuw gehonoreerd. De organisaties waar armen het woord voeren, worden supplementair ondersteund.

Er werd verder rekening gehouden met de budgettaire gevolgen van de ondertussen gesloten onderwijssakkoorden. De enveloppe voor de hogescholen wordt verhoogd met 3%, gezien de snelle stijging van de studentenaantallen. De studietoelagen worden vanaf het academiejaar 1998-1999 geïndexeerd en de minimumgrenzen worden verhoogd zodat meer minderbegoeden kunnen genieten van een volledige studietoelage. Het basisonderwijs krijgt een substantiële middeleninjectie van 1,6 miljard frank voor werking én infrastructuur.

We nemen ook nieuwe initiatieven in de bijzondere jeugdzorg. Er is 100 miljoen frank voorzien om de acute problemen in de jeugdhulpverlening op te vangen.

De sociale infrastructuurinvesteringen krijgen 300 mio frank. De ziektepreventie wordt uitgebreid : voor 1999 wordt 60 miljoen frank voorzien, waardoor in alle Vlaamse streken borstkankerscreening volledig kan worden opgezet. Er zijn ook budgetten voorzien om – in samenspraak met de sector – de centra voor geestelijke gezondheid slagvaardiger te maken.

Specifiek voor het aanmoedigen van de jeugdsport voorzien we 50 miljoen frank.

De aangegane verplichtingen in de huisvestingssector worden nagekomen. Het investeringsvolume voor sociale huisvesting trekken we op met 1,2 miljard frank.

Opvallend zijn de impulsen op het vlak van de infrastructuur. Er is 2,2 miljard frank extra voor wegen en waterwegen. Er is ook 300 miljoen frank voorzien om de opmaak van gemeentelijke structuurplannen en sectorale BPA's te subsidiëren.

Belangrijk is ook het extra bedrag voor het actieprogramma waterbeheersing ter beperking en voorkoming van wateroverlast. Dit programma, het milieubeleidsplan en het decreet integraal waterbeheer vormen de basis voor een geïntegreerd waterbeheer.

Bijkomende middelen worden eveneens ter beschikking gesteld voor de uitvoering van het actieplan Brussel en de communicatiestrategie hieromtrent. In het kader van het emancipatie- en gelijkekansenbeleid zal de deelname van vrouwen aan het politieke leven worden aangemoedigd.

Opvallend in de begroting 1999 is ook de verhoging van de kredieten voor monumentenzorg met 150 miljoen frank. Het extra geld zal deels gebruikt worden om Brugge voor te bereiden op 2002. Ook is er bijzondere aandacht voor het Keizer Kareljaar (met zwaartepunt te Gent) en voor de deelname aan Brussel 2000.

De culturele dynamiek is voor Vlaanderen even belangrijk als de economische. Meer nog : de geschiedenis leert ons dat culturele en economische voorspoed hand in hand gaan, zonder noodzakelijk ondergeschikt te zijn aan elkaar. Ons beleid is gericht op een gestage verbetering van de kwaliteit van leven en samenleven in Vlaanderen. Zo'n

beleid moet alle aspecten van de samenleving in rekening brengen : economie, cultuur, milieu, welzijn, gezondheid,... De Vlaamse begroting voor 1999 geeft aan hoe de regering deze verreikende ambitie tracht waar te maken.

In dat verband is ook de komende behandeling van het Mest Actie Plan in dit parlement erg belangrijk. Het overleg daaromtrent met alle betrokkenen is aan de gang.

Ondertussen zal de regering in oktober ook een Staten-Generaal met de Vlaamse gemeenten en OCMW's organiseren om concreet invulling te geven aan het partnerschap met de lokale overheden.

5. Perspectief 21ste eeuw

Tot daar een overzicht van concrete maatregelen in de begroting voor 1999 en van het beleidsprogramma dat we nog deze regeerperiode willen afwerken. We geloven dat we met dit programma mee de basis leggen voor een succesvolle volgende regeerperiode, die Vlaanderen – voorbereid en wel – zal binnenleiden in de 21ste eeuw.

Daarbij zullen we nog meer aandacht moeten hebben voor enkele fundamentele spanningsvelden.

Een eerste spanningsveld is dat tussen de zorg voor ons erfgoed enerzijds, de zoektocht naar creatieve oplossingen voor de maatschappelijke problemen van vandaag en morgen anderzijds.

De landschappen, steden en dorpen van Vlaanderen getuigen van een intense verwevenheid tussen natuur en cultuur. Dat kan moeilijk anders in een dichtbevolkt gebied met een rijke geschiedenis van menselijke activiteit in landbouw, industrie, handel en kunst.

Deze vervlechting van natuur en cultuur heeft Vlaanderen gezegend met een brede waaier van historische panden, bos- en heidegebieden, waterpartijen, stads- en dorpszichten die bescherming verdienen.

Maar we beseffen ook dat deze bescherming niet kan betekenen dat we grote delen van Vlaanderen "bevrozen" in een bepaald stadium van hun ontwikkeling. We hebben behoefte aan een "levend erfgoed" dat geen vreemd lichaam is temidden van een snel veranderende samenleving. Het decreet

inzake het natuurbehoud en het natuurlijk milieu biedt net het kader en de instrumenten om vernieuwende oplossingen uit te werken en de natuur de kans te geven om mee te groeien met de maatschappelijke dynamiek. Er moet dan ook verder werk worden gemaakt van de uitvoering van dit decreet.

Een tweede spanningsveld is dat tussen onze groeiende mobiliteitsbehoefte en de verzadiging van onze wegen.

Aan de aanbodzijde moeten we maatregelen uitwerken om de infrastructuur beter te gebruiken, het onderhoud ervan te optimaliseren en op een aantal plaatsen ook voor bijkomende infrastructuur zorgen, na een afweging van de effecten op mens en milieu. Voor het Vlaamse openbare vervoer, de Lijn, hebben we reeds een groei mogelijk gemaakt : er zijn meer rytuigen, meer werknemers en vooral ook meer gebruikers. Dit is een hoopgevende ontwikkeling.

We moeten tegelijk aan de vraagzijde streven naar een beperking van de groei van het verkeer en naar een betere spreiding van het mobiliteitsvolume in de tijd.

Een derde spanningsverhouding is die tussen de bagage aan kennis en kunde die we uit onze schooltijd meedragen, en de snelle technologische en maatschappelijke evolutie die levenslang leren noodzakelijk maakt. Dit spanningsveld zal trouwens steeds belangrijker worden in het werkgelegenheidsbeleid

Voor het onderwijs betekent omgaan met deze spanning dat méér aandacht gaat naar leren leren dan naar het leren van dingen. In dit perspectief past de aandacht voor de nieuwe onderwijsmedia waarvan we het gebruik willen stimuleren via gerichte informatiecampagnes, nascholing van leerkrachten, het opzetten van pilootprojecten en het verspreiden van goede praktijkvoorbeelden.

Tegelijk zullen we onze inspanningen moeten opdrijven om van Vlaanderen ook voor werkende, werkzoekende en thuiswerkende volwassenen een lerende samenleving te maken. Want het kan toch niet dat ons onderwijs tot de beste ter wereld behoort terwijl we een achterstand zouden hebben inzake volwassenvorming. Om hierin verandering te brengen voeren we nu al aanpassingen door in het onderwijs voor sociale promotie, inbegrepen het tweedekans- en het afstandsonderwijs.

6. Staatskundige evolutie

Willen wij Vlaanderen alle kansen geven om een sterke plaats te behouden, dan moet de staatsuitbouw verder evolueren.

Enkel dan kunnen we rechtstreeks inspelen op de uiteenlopende maatschappelijke en economische ontwikkelingen in Noord en Zuid, en kunnen we overeenkomstig het subsidiariteitsbeginsel meer verantwoordelijkheid leggen bij de deelstaten en de lokale overheden.

Verschillende culturele omgevingen, sociaal-economische opvattingen en situaties vergen een aangepast, gedifferentieerd beleid. De overtuiging dat Vlaanderen recht heeft op de beste ontwikkelingskansen, is de belangrijkste reden waarom wij blijven opteren voor een nieuw institutioneel kader.

Volgende kernpunten staan hierbij centraal :

- de deelstaten moeten zeggenschap krijgen over het niveau en de modaliteiten van hun ontvangsten, vandaar onze optie voor een grotere fiscale autonomie. Het is reeds vaker gesteld : zulks doet geen afbreuk aan de solidariteit ;
- gezondheidszorg en gezinsbeleid zijn persoonsgebonden aangelegenheden, en komen dus toe aan de gemeenschappen ;
- overlappingsen en onduidelijkheden in de bevoegdheidsverdeling dienen weggewerkt ; een aantal sectoren zoals buitenlandse handel, wetenschapsbeleid, gemeente- en provinciewetgeving komen in aanmerking voor een integrale overdracht ;
- het Brussel-luik van de staatshervorming moet op de verschillende beleidsniveaus een volwaardige plaats geven aan de Brusselse Vlamingen.

De commissie Staatshervorming van het Vlaams Parlement is flink gevorderd bij de bespreking van de zgn. Schrikkelnota en zal volgens planning tegen het einde van dit jaar de krachtlijnen voor de wenselijke politieke organisatie voor Vlaanderen bepalen. Dit standpunt zal ongetwijfeld de basis vormen voor de nakende dialoog tussen de gemeenschappen over een nieuwe etappe in de staatshervorming.

7. Engagement en oproep

De scenario's en voorspellingen uit het rapport van

de Club van Rome zijn niet allemaal uitgekomen. Gelukkig niet. De verwachte resultaten van de scenario's bij ongewijzigd beleid, hebben geleid tot bezinning, bewustwording en mentaliteitswijziging. De vindingrijkheid, het aanpassingsvermogen en de creativiteit van de mens zijn zo vruchtbaar gebleken dat we enkele "doemscenario's" te snel zijn afgeweest. We slagen er nu in om meer en beter te produceren met minder energie en grondstoffen.

Dat is enerzijds een geruststellende gedachte : ook voor nijpende problemen kunnen we een oplossing vinden. Dat is anderzijds ook een dwingende oproep aan elke Vlaming : ons ticket voor de toekomst kunnen we enkel verdienen met veel inzet en creativiteit.

Ons beleid is erop gericht de inzet en de creativiteit – die rijkelijk voorhanden zijn in de Vlaamse samenleving – ten volle tot hun recht te doen komen. Daar gaat het om in de innovatiebeweging, in de PC/KD-actie, in het gelijkekansenbeleid, in onze inspanningen voor opleiding en begeleiding van langdurig werklozen, in peterschapsprojecten en KMO-waARBorgfonds, in exportondersteuning en investeringsprospectie,...

Onze creativiteit wordt allicht het meest afgeremd door onze vrees voor het nieuwe en het onbekende. Het is een vrees die we moeten overwinnen.

Camoes schreef in "De Lusiaden", zijn epos over de Portugese ontdekkingsreizigers : "*En als er meer wereld geweest zou zijn, zouden zij het hebben bereikt.*"

Laten we ons blikveld verruimen, laat ons een beleid voeren dat ruimte creëert voor grensverleggende creativiteit en innovatie, zodat de lovende woorden van Camoes ook van toepassing zijn op de Vlamingen.

Brussel, 28 september 1998.

De minister-president van de Vlaamse regering,

Luc VAN DEN BRANDE